

19. 9. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odpovědnost státu za škodu při výkonu veřejné moci

Ač by k takové situaci docházet nemělo, nezřídka se stane, že rozhodnutí státního orgánu je určitým způsobem nesprávné nebo nezákonné. Pokud k takovéto situaci dojde, je zcela na místě aby měla osoba, která je takovýmto rozhodnutím dotčena, možnost adekvátní kompenzace.

Obecně k odpovědnosti státu za škodu při výkonu veřejné moci

Hlavním pramenem, který upravuje odpovědnost státu za škodu je zákon č. č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), (dále jen „zákon o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci“).

V tomto zákoně je stanoveno, že stát odpovídá ze škodu, způsobenou při výkonu veřejné moci. Toto obecné ustanovení je blíže v zákoně specifikováno v následujících paragrafech. Při výkonu veřejné moci nejčastěji dochází k vydání nezákonné rozhodnutí nebo k nesprávnému úřednímu postupu.

Jak je mediálně i obecně známo, v České republice se jedinci nejčastěji obracejí na stát s žádostí o přiměřené zadostiučinění především v případech nezákonného rozhodnutí ohledně vazby, případně u nesprávného úředního postupu zapříčineného nepřiměřenou dobou řízení.

Odpovědnost státu při vydání nezákonného rozhodnutí

Aby mohl jedinec uplatnit právo na náhradu škody u nezákonného rozhodnutí, musí být splněno několik zákonem stanovených předpokladů. Tím hlavním je, aby rozhodnutí, kterým se cítí účastník dotčen, bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem.

Zákon o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci zcela logicky a správně vymezuje speciálně právo na náhradu v případě rozhodnutí o vazby, trestu nebo ochranném opatření. Právě v případě vazby a případného nepodmíněného trestu dochází k největšímu zásahu do základních lidských práv člověka. Jedná se především o zásah do práva na osobní svobodu dle čl. 8 Listiny základních práva a svobod.[1]

Problematika držení ve vazbě v sobě skrývá ještě jeden závažný problém. O samotném trestu v případě trestního stíhání, ať již podmíněném či nikoliv, rozhoduje soud, který vydá pravomocný rozsudek. Toto rozhodnutí je tedy zcela legitimní.

Řízení o vazbě je oproti výše zmíněnému speciálním řízením, které je časově velice náročné (na rozhodnutí o vazbě má příslušný soud maximálně 72 hodin, tato doba se v praxi ale výrazně snižuje), dalo by se tedy považovat za ne zcela dokonale legitimní.

Zákon o odpovědnosti státu za škodu upravuje i určité mantinely, kdy nemůže být stát za škodu odpovědný. Tyto případy jsou především tehdy, pokud se účastník řízení určitým způsobem přičinil k vydání nezákonného rozhodnutí. Důvodem může být to, že si někdo vazbu, odsouzení nebo uložení ochranného opatření zavini sám, nebo byl zproštěn obžaloby nebo bylo proti němu trestní stíhání zastaveno jen proto, že není za spáchaný trestný čin trestně odpovědný nebo že mu byla udělena milost anebo že trestný čin byl amnestován.

Zde si ještě dovoluji upozornit na problematiku nemožnosti žádat náhradu škodu z důvodu výše zmíněných důvodů. Ohledně amnestie, milosti nebo vlastního přičinění nemůže nikdo namítat jakoukoliv výtku. Problém nastává v případě zproštění obžaloby, resp. nemožnosti pokračovat v trestním stíhání, jen z důvodu neodpovědnosti osoby. Ve svém důsledku totiž trestní stíhání neodpovědné osoby mohly být také nezákonné, ale jelikož bylo zastaveno, nelze této osobě přiznat náhradu škody. To je z pohledu právní jistoty této osoby velice negativní, jelikož již samotné zahájení trestního stíhání pro ní mohlo mít negativní následky.

Odpovědnost státu při nesprávném úředním postupu

S nesprávným úředním postupem se v praxi nejvíce setkáme v případě porušení zákonných lhůt, resp. v případě nepřiměřené doby řízení. Právo na vydání rozhodnutí v přiměřené lhůtě úzce souvisí s právem na spravedlivý proces, jelikož rozhodnutí, které je vydáno se zpožděním několika let ztrácí svůj smysl. Předpisy nejvyšší právní síly, a to především Listina základních práv a svobod stanoví, že každý má právo, aby jeho věc byla projednána v přiměřené lhůtě.

Obecně nelze stanovit kdy je již řízení nepřiměřené dlouhé a kdy nikoliv. Dle judikatury soudů, a to i Evropského soudu pro lidská práva[2], je nutné přihlížet především ke složitosti věci, chování stěžovatele a postup příslušných orgánů.

V důsledku vytýkacích rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, český zákonodárce novelou z roku 2006 zavedl do zákona o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci možnost zadostiučinění za imateriální újmu již na úrovni vnitrostátního řízení.

Uplatnění nároku za způsobenou škodu

Samotný nárok na náhradu škody se uplatňuje u určeného úřadu dle § 6 zákona o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci. Ve valné většině případů bude takto příslušné Ministerstvo spravedlnosti.

Obecným znakem náhrady škody je protiprávní jednání, vznik škody a příčinná souvislost mezi škodou a protiprávním jednáním. Toto musí poškozený vždy v řízení prokázat.

Poškozený se musí nejprve obrátit na příslušný úřad (ve většině případů Ministerstvo spravedlnosti) s žádostí o náhradu škody. Úřad má na vydání rozhodnutí ve věci šesti měsíční lhůtu. Pokud není poškozený spokojen s rozhodnutím příslušného úřadu, může se obrátit na soud. V případě Ministerstva spravedlnosti je tímto soudem většinou Obvodní soud pro Prahu 2, v jehož obvodě má Ministerstvo sídlo, ale obecně lze žádat o náhradu škody i místně příslušný soud, kde došlo ke skutečnosti, která zakládá právo na náhradu újmy.[3]

Z důvodu velkého přetížení Obvodního soudu pro Prahu 2, tak může docházet k paradoxní situaci, kdy dojde k průtahům v řízení, v řízení, které se týká náhrady škody za nemajetkovou újmu.

Závěr

V dnešní době se dá říci, že na vnitrostátní úrovni má Česká republika proces náhrady škody při výkonu veřejné moci na velmi dobré úrovni. Poškozený se již v rámci mimosoudního řízení může domoci náhrady škody jak za nezákonné rozhodnutí tak škodu způsobenou nesprávným úředním postupem.

Ze zhruba 4.000 stížností, které přijme Ministerstvo spravedlnosti lze vyhovět jen zhruba 35 až 40 %. V ostatních případech se musí poškozený obrátit na soud. V minulém roce bylo zahájeno 1.711 soudních řízení o náhradě škody. Soudy zároveň ukončily 1.276 řízení, z nichž bylo 48 vyhověno zcela, 242 vyhověno částečně a 986 soudních sporů skončilo neúspěchem žalobce.

Mgr. Lukáš Serbus,
advokátní koncipient

[KŠD LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 221 412 611
Fax: +420 222 254 030
e-mail: ksd.law@ksd.cz

[1] 2/1993 Sb., USNESENÍ předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky
[2] Rozhodnutí ESLP ve věci Santos v. Portugalsko ze dne 22. 7. 1999, stížnost č. 35586/97
[3] Zákon č. [99/1963](#) Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 87 písm. b)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)

- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)